

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 478 60 01
F: 01 478 60 58
E: gp.mz@gov.si
www.mz.gov.si

Občina Črnomelj
Kabinet županje
Trg svobode 3
8340 ČRNOMELJ
kabinet.zupanje@crnomelj.si

Številka: 354-115/2011/6

Datum: 30. 11. 2011

Zadeva: Nevzdržen smrad, prisotnost težkih kovin ob raztrosu prašičje gnojevke po belokranjskih poljih

Spoštovani.

V zvezi z vašim dopisom z dne 21. 8. 2011 v katerem navajate nevzdržen smrad, spornost raztrosa prašičje gnojevke z vsebnostjo težkih kovin iz bližnje farne Stariha po belokranjskih poljih Vam sporočamo, da je zadevo na četrti redni seji obravnavala Medresorska delovna skupina za izvajanje zavez sprejetih na 5. ministrski konferenci o okolju in zdravju evropske regije Svetovne zdravstvene organizacije (SZO). Medresorska delovna skupina se je seznanila tudi strokovnim mnenjem Inštituta za varovanje zdravja RS (v prilogi).

Ministrstvo za okolje in prostor je medresorski delovni skupini pojasnilo, da zaenkrat ne načrtujejo sprejeti predpisov, ki med okoljskimi emisijami posebej obravnavali emisije vonja in zanje predpisali dopustne vrednosti v okolju in način njihovega merjenja. Menijo, da je ustrezna veljavna ureditev, ki obvladovanje vonja obravnava v okviru obvladovanja izpustov in širjenja snovi, ki bi lahko povzročile neprijeten vonj, v vode in zrak.

V primeru dodatnih pojasnil glede emisij vonja se obrnite na Ministrstvo za okolje in prostor.

Lepo Vas pozdravljamo,

Pripravila: Breda Kralj

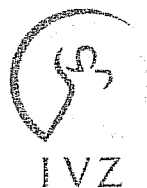
dr. Marjeta Recek
vodja Sektorja za preventivo
in razvoj javnega zdravja

Priloge:

- strokovno mnenje Inštituta za varovanje zdravja RS

Poslati v vednost po e-pošti:

- Ministrstvo za okolje in prostor, gp.mop@gov.si
- Zdravstveni inšpektorat RS, gp.zirs@gov.si

Št.: 354-21/11/338

Datum: 1.9.2011

Republika Slovenija
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
Breda Kralj
Direktorat za javno zdravje
Štefanova 5

1000 Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Prejeto: 08-09-2011	Kralj B.
Prejeto od:	
354-115/2011-4	

ZADEVA: Smrad iz farme Stariha

V dopisu, dne 29.8.2011, ste nas zaprosili za strokovno mnenje o vplivih smradu iz farme Stariha na zdravje ljudi. Priložili ste dopis iz kabineta županje Občine Črnomelj, z dne 21.8.2011, št. 354-14/2011, naslovljen na Ministrstvo za zdravje RS, v katerem navajajo nevzdržen smrad, spornost raztrosa prašičje gnojevke z vsebnostjo težkih kovin iz bližnje farme Stariha po belokranjskih poljih in posledično problematiko sproščanja emisij v zrak. Dopisu niso bili priloženi konkretni podatki o gnojevki (sestavi, vsebnosti težkih kovin, količini in obširnosti raztrosa).

Po pregledu dopisa **vam posredujemo naslednje mnenje.**

Iz priloženega dopisa razumemo, da na območju Občine Črnomelj trosijo gnojevke po kmetijskih zemljiščih. Gnojevka vsebuje tudi težke kovine, podatkov o vrsti in koncentraciji težkih kovin niso navedeni. Prav tako ni navedeno, kolikšna količina gnojevke in na kakšno površino se trosi.

Raztros gnojevke povzroča nastanek smradu ter obremenjuje tla s težkimi kovinami. Za tla oziroma okolje, je predvsem pomemben podatek, kakšna količina posameznih elementov se vnese v tla in da vnesene količine ne presežejo mejnih vrednosti letnega vnosa, določenih v Uredbi o mejnih vrednostih vnosa nevarnih snovi in gnojil v tla. Z vidika toksikologije bi bilo eventualno možno narediti oceno tveganja za kovine. Za izdelavo ocene tveganja bi morala občina posredovati naslednje podatke: sestavo gnojevke, količino gnojevke, ki jo trosijo, površino zemljišča, kjer se trosi. Na podlagi navedenih podatkov bi bilo možno napraviti zelo grobo oceno izpostavljenosti s predpostavko, da se vse kovine iz gnojevke prilepijo na respirabilne prašne delce, oziroma, da 100% prehajajo v podtalnico, oz. da 100% prehajajo v poljščine.

Ker podatkov o sestavi in količini gnojevke ter površini, po kateri se trosi, nimamo, se v nadaljevanju osredotočamo samo na možne vplive smradu, ki nastaja pri raztrosu, na zdravje prebivalcev.

V danem primeru gre za smrad, ki je posledica razpada organskih snovi, zato sta verjetno prisotni tudi komponenti smradu, kot npr. amonijak in žveplov sulfid.

Občutljivost na smrad je izrazito individualna. Isti nivo izpostavljenosti ima pri različnih osebah lahko povsem različne učinke. Občutljivost na smrad je odvisna od genetskih lastnosti

posameznika, starosti, spola, obstoječih bolezni, ki jih posameznik že ima. Sočasno uživanje alkohola in kajenje vplive smradu še potencirata (1).

Vpliv smradu na zdravje je odvisen od jakosti vonja in časa izpostavljenosti. Nekatere komponente smradu lahko dražijo dihalne poti, povzročajo celo astmatični napad pri astmatikih ter poslabšajo nekatere bolezni dihal (KOPB) (2).

Opisano je, da smrad lahko poslabša depresije.

Smrad je pomemben dejavnik nastanka stresa. Ob stresu se lahko poviša krvni tlak, povečana frekvenca bitja srca, izločanje stresnih hormonov, kar lahko vodi v nastanek kroničnih bolezni (1).

Smrad povzroča motnje koncentracije, nemir, motnje spanja. Lahko trdimo, da smrad manjša kakovost življenja in povzroča slabo počutje

Zaključek

Menimo, da smrad v bivalnem okolju ni dopusten, saj ima lahko negativne vplive na zdravje, tako akutne kot kronične, občutljivost pa je izrazito individualna. Smrad ni nujno zdravju škodljiv, vendar lahko sproži nekatere bolezni. Te bolezni so lahko posledica različnih fizioloških mehanizmov, vključno s poslabšanjem osnovne bolezni kot so astma, druge bolezni dihal, depresija, preobčutljivost, bolezni, ki jih poslabša stres, in morebiti hormonske interakcije.

LITERATURA

1. RosenKranz HS, Cunningham AR. Environmental Odors and Health Hazards. The Science of the Total Environment 313:15 – 24 (2003)
2. Schiffman SS, Williams CM. Science of odors as a potential health issue. J.Environmental Quality 34:129 – 138 (2005)

Pripravila:

Peter Otorespec, dr.med.
Irena Jeraj, dipl.san.inž.

prim. doc. dr. Alenka Kraigher
predstojnica Centra za nalezljive bolezni in
okoljska tveganja